ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje**, se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2017, č. j. KÚLK 34210/2017, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 8. 2018, č. j. 30 A 118/2017 - 63, ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 10. 2018, č. j. 30 A 118/2017 - 71,

takto:

I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) v záhlaví označeným usnesením zamítl žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků (výrok I.) a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě (výrok II.).

II.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní proti tomuto usnesení brojí kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s. Navrhuje napadené usnesení v celém rozsahu zrušit a vrátit věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[3] Stěžovatel namítá, že v řízení před krajským soudem bylo rozhodováno „(*bez nařízení jednání) na základě domněnek soudu a jim uměle konstruovaného skutkového i*

právního stavu, ke kterému se žalobce neměl možnost ani jakkoliv vyjádřit (...).“ Je přesvědčený o tom, že žaloba a jeho návrhy na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem byly důvodné a tato důvodnost byla krajskému soudu řádně a včas doložena a prokázána rozhodnými údaji. Z těchto důvodů má stěžovatel za to, že krajský soud svým postupem porušil čl. 90 Ústavy a § 6 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.

[4] Součástí kasační stížnosti učinil stěžovatel rovněž návrhy na osvobození od soudních poplatků, na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

III.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV.

[6] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že o návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[7] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna.

[8] Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je přes právě uvedené ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatel považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatel v důsledku své neznalosti práva mohl utrpět jakoukoli újmu. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[9] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že ve skutkově i právně obdobných případech téhož stěžovatele již rozhodoval např. v rozsudcích ze dne 24. 10. 2018, č. j. 8 As 252/2018 – 23, a ze dne 20. 4. 2018, č. j. 4 As 68/2018 - 18. Jelikož stěžovatel v těchto věcech vznesl totožné námitky a Nejvyšší správní soud neshledal důvod se od závěrů uvedených v citovaných rozsudcích odchýlit, vycházel z nich také v nyní posuzovaném případě.

[12] Ze soudního spisu je zřejmé, že podáním doručeným krajskému soudu dne 2. 10. 2017 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Současně soud vyzval, aby si jeho majetkové poměry ověřil z formulářů zaslaných soudu již dříve v jiných řízeních. Dodal přitom, že pokud soud bude trvat na novém odeslání formuláře o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „formulář"), k výzvě tak učiní. Krajský soud následně usnesením ze dne 25. 10. 2017, č. j. 30 A 118/2017 – 22, žalobci uložil, aby ve stanovené lhůtě doložil vyplněný formulář. Žalobce poté přípisem ze dne 6. 12. 2017 soud požádal o prodloužení této lhůty, čemuž krajský soud vyhověl a lhůtu prodloužil do 31. 1. 2018. Vzhledem k tomu, že žalobce ani v této prodloužené lhůtě nikterak nereagoval, krajský soud usnesením ze dne 5. 2. 2018, č. j. 30 A 118/2017 - 29, žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl s tím, že neměl dostatečné podklady pro jejich kladné posouzení. Kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení krajského soudu zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 20. 4. 2018, č. j. 4 As 68/2018 - 18. Zdůraznil, že žalobce byl poučen o následcích nedoložení svých majetkových poměrů, a musel si tedy být vědom toho, že nese důkazní břemeno k prokázání své nemajetnosti a v případě zmeškání lhůty nebude jeho žádostem vyhověno.

[13] V dalším řízení krajský soud žalobce opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 19. 6. 2018, č. j. 30 A 118/2017 - 44. V návaznosti na to žalobce krajskému soudu dne 23. 7. 2018 doručil nové žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Zdůvodnil je tím, že u něj v mezidobí došlo ke změně v rozhodných skutečnostech, a poukázal na nově prováděné exekuce. Krajský soud následně usnesením ze dne 25. 7. 2018, č. j. 30 A 118/2017 - 50, žalobci uložil, aby ve lhůtě 2 týdnů od doručení tohoto usnesení soudu zaslal vyplněný formulář a opětovně jej poučil o následcích nesplnění této výzvy. V návaznosti na to žalobce krajskému soudu dne 24. 8. 2018 doručil přípis, v němž pro účely posouzení jeho žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce odkázal na vyplněný formulář obsažený v příloze podání ze dne 23. 7. 2018 zaslaném krajskému soudu ke sp. zn. 30 A 112/2017.

[14] Z vyplněného formuláře vyplynulo, že žalobce je ženatý a bez stálého příjmu. Jeho zaměstnavatelka, A. H., potvrdila, že průměrný měsíční výdělek žalobce od roku 2012 do 30. 6. 2018 byl 0 Kč. V roce 2011 činil úhrn jeho čisté mzdy 15.399 Kč a za dobu jeho nemoci od 19. 3. 2011 do 8. 4. 2011 mu zaměstnavatelka vyplatila náhradu mzdy ve výši 8.704 Kč. Žalobce dále uvedl přehled částek, jež mu byly vyplaceny na dávkách nemocenského pojištění od 9. 4. 2011 do 30. 9. 2012. Dodal, že v roce 2011 utrpěl úraz, nemocenské dávky mu však byly vypláceny pouze do 30. 9. 2012, poté již podpůrčí doba prodloužena nebyla. Manželka žalobce (J. H.) je od října 2010 plně invalidní a pobírá invalidní důchod ve výši 11.155 Kč. Žalobce také poukázal na vysoké náklady na léčbu

jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Žalobce dále v prohlášení uvedl, že nemá žádný majetek větší ceny, který by mohl být zpeněžen a použit na zaplacení soudního poplatku a zástupce pro řízení před krajským soudem. Jeho veškerý majetek větší hodnoty je nezákonně a protiústavně obstaven a jsou proti němu vedeny již 20 let nezákonné exekuce. Je po něm vymáhána pohledávka zhruba ve výši 10.000.000 Kč z úvěru poskytnutého bankou a dále pohledávka Finančního úřadu pro Ústecký kraj na dani z nemovitých věcí, jejíž výše k 8. 6. 2018 činila 82.054 Kč. Žalobce současně ve formuláři opakovaně zpochybňoval zákonnost uvedených pohledávek, stejně jako zákonnost prováděných exekucí a postupů správních orgánů a soudů vůči jeho osobě v různých správních a soudních řízeních. K formuláři žalobce doložil vyrozumění Finančního úřadu pro Ústecký kraj ze dne 8. 6. 2018 o výše uvedeném daňovém nedoplatku.

[15] Krajský soud napadeným usnesením žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce zamítl. Vyšel přitom z toho, že mu je z úřední činnosti známo, že žalobce vedl a vede u tamního i jiných soudů řadu řízení, v nichž opakovaně žádá o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Krajský soud přitom tyto žaloby opakovaně zamítá a stejně tak činí i Nejvyšší správní soud, pokud jde o kasační stížnosti proti rozhodnutím krajského soudu. Poukázal dále na to, že žalobce sice uvedl, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je obstaven, nijak ho ale neidentifikoval. Krajskému soudu je z obsahu správních a soudních spisů v jiných řízeních známo, že žalobce je vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku, o němž se ve formuláři nezmínil. Soud dále dovodil, že žalobce musí být vlastníkem nemovitostí i v obvodu Finančního úřadu pro Ústecký kraj, jak plyne z doloženého vyrozumění o výši daňového nedoplatku. Neuvedením vlastnictví takových nemovitostí žalobce obsah formuláře do značné míry znevěrohodnil. Krajský soud poukázal i na sdělení žalobce, že již od roku 2011 nepobírá žádnou mzdu, přestože uvádí, že je stále zaměstnancem A. H.

[16] Krajský soud dále uvedl, že exekuční postižení nemovitostí vlastněných či spoluvlastněných žalobcem omezuje sice jeho dispoziční oprávnění k uvedenému majetku, bez dalšího však nemá pro posuzování jeho celkových majetkových poměrů význam. Pokud jde o zmiňované zdravotní potíže žalobce i jeho manželky, soud uvedl, že i na ně žalobce dlouhá léta poukazuje, nikdy je však ani k výzvě soudu nespecifikoval ani neprokázal. Tvrzení žalobce, že v mezidobí od prvotního rozhodnutí krajského soudu o žádostech o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce nastaly nové skutečnosti, se podle soudu nezakládalo na pravdě, protože proti žalobci jsou vedeny exekuce na základě exekučních titulů vydaných již v minulosti. Žalobcem předložené vyrozumění o výši nedoplatku na dani z nemovitostí pouze deklaruje výši tohoto nedoplatku k danému okamžiku, nikoliv kdy tento nedoplatek vznikl. Soud dovodil, že postup žalobce působí obstrukčním dojmem a podporuje obavy, zda žalobce sděluje soudu informace o svých majetkových poměrech pravdivě a v úplnosti. Krajský soud uzavřel, že výše soudního poplatku se zřetelem na majetkové poměry žalobce nebrání v uplatnění jeho práva na soudní ochranu, tedy že žalobce nedoložil, že by neměl dostatek finančních prostředků, aby nemohl uhradit soudní poplatek ve výši 3.000 Kč.

[17] K tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků, je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky.

Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již vyslovil, že *„[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*“ (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50).

[18] V nyní projednávané věci se Nejvyšší správní soud v otázce naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků ztotožnil s výše reprodukovanými závěry krajského soudu. Především je třeba zdůraznit, že formulář, na který stěžovatel odkazuje, neobsahuje všechny informace relevantní pro posouzení, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel svůj majetek větší hodnoty nikterak neoznačil, ačkoliv je zjevné, že takový vlastní, ani nevyčíslil své běžné životní náklady. Neuvedl rovněž, z jakých prostředků financuje své běžné výdaje a splácí své dluhy. Tím, že stěžovatel nepředložil soudu úplný a pravdivý přehled údajů o jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrech, nesplnil základní povinnost nezbytnou pro kladné rozhodnutí o žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť hodnověrně nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků.

[19] Základním předpokladem k tomu, aby soud vyhověl návrhu na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s. je, aby účastník řízení splňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; ten však, jak vyplývá z výše uvedeného, v posuzované věci naplněn nebyl. Krajský soud proto rozhodl správně i o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce. Podmínky pro vyhovění tomuto návrhu nebyly v řízení před krajským soudem splněny.

[20] Ke stěžovatelově námitce, že krajský soud rozhodl na základě zkresleného skutkového a právního stavu, respektive na základě domněnek, ke kterým se stěžovatel nemohl vyjádřit a které jsou v rozporu s předloženými podklady, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovateli již vysvětlil (například v rozsudcích ze dne 9. 10. 2014, č. j. 4 Afs 177/2014 – 24, nebo ze dne 30. 11. 2017, č. j. 8 As 225/2017 - 32), že český právní řád soudům neukládá, aby s účastníky řízení konzultovaly své úvahy. Stěžovatel měl možnost přednést veškerá svá tvrzení a nahlížet do spisu. Skutečnosti a úvahy uvedené v odůvodnění napadeného usnesení jsou koherentní a podložené spisovým materiálem.

[21] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku, že o žádostech stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce rozhodl krajský soud bez nařízení jednání. Jak výše uvedeno, napadené usnesení nebylo rozhodnutím ve věci samé, ale pouze procesním rozhodnutím, kterým se řízení o žalobě nekončí. Ze zákona přitom neplyne soudu povinnost před vydáním takového rozhodnutí nařídit jednání (srov. § 49 odst. 1 s. ř. s.).

[22] Krajský soud tedy nepochybil, nevyhověl-li stěžovatelovým žádostem o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Nejvyšší správní soud současně neshledal ani žádná jiná pochybení v řízení vedeném před krajským soudem, za neopodstatněnou tudíž považoval i námitku, že krajský soud svým postupem porušil čl. 90 Ústavy a § 6 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.

V.

[23] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[24] Součástí kasační stížnosti učinil stěžovatel i návrh na přiznání odkladného účinku. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud přistoupil po provedení nezbytných procesních úkonů bezodkladně k věcnému projednání kasační stížnosti, neshledal potřebným o tomto návrhu samostatně rozhodovat.

[25] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. listopadu 2018

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu